

Ἀποσπάσματα ἀπό τήν διάλεξη τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου [1], μετὰ τοῦ Ἰουδαίου Ἐρβάν [2]

[1] Ἀρχιεπισκόπου Τεφρών, Ἀθησυνίας Ἰεμαίνης,

[2] ἄκρως πεπαιδευμένου δασκάλου, ἀρίστου γνώστη τῆς Πεντατεύχου καί τῶν Προφητῶν.

Περί τῆς Ἁγίας Τριάδος:

Ἐρβάν: Στόν Μωϋσῆ καί στούς προφῆτες πῶς καί δέν ἐξέθεσε ὁ Θεός νά πιστεύουν στόν Πατέρα , τόν Υἱό καί τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀλλά μόνο σέ σᾶς (τούς χριστιανούς) πρόσφατα βρέθηκε αὐτό , ὅπως ἐσεῖς ὑποστηρίζετε;

Ἅγιος: Ὁ Ἀβραάμ ἀφοῦ προστάχθηκε ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ νά σφάξει τόν Ἰσαάκ , τόν ἔσφαξε κατὰ τήν πρόθεσή του καί δέν τόν ἔσφαξε (στήν πραγματικότητα), τόν τελείωσε καί δέν τόν τελείωσε. Διότι αὐτός ἐπέστρεψε ζωντανός ἔτσι καί ὁ Κύριος ἔσφαξε τόν Υἱό του γιά νά σώσει τόν κόσμο. Ἀλλά ὅμως τήν τρίτη ἡμέρα ἀφοῦ ἀναστήθηκε , ἄν καί εἶχε σφαγεῖ δέν σφάχθηκε....

Καί ὁ Μωϋσῆς λέει "Καί εἶπε ὁ Κύριος ὁ Θεός": Κύριος εἶναι ὁ Υἱός, Θεός ὁ Πατήρ καί αὐτό τό ὅποιο λάλησε εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα....

Ἐρβάν: Καί ποιά ἡ ἀνάγκη νά πολυπραγμονοῦμε γιά τήν Θεότητα καί νά τή χωρίζουμε στά τρία;

Ἅγιος: Ὁ Δαβίδ τήν διαιρεῖ σέ τρία καί ἐγώ νά μήν τήν διαιρέσω;...

Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί διαιροῦντες τήν Θεότητα , τήν κηρύττουμε ὡς πλουσία σέ δωρεές καί χαρίσματα καί ὡς ἐξουσιάζουσα τόν κόσμο....ἀποκρούοντας καί τήν Ἰουδαϊκή σας μονοθεΐα καί τήν πολυθεΐα τῶν Ἑλλήνων.

"Γιατί οἱ Ἰουδαῖοι βλασφήμοῦσαν τόν Χριστό;"

Ἐρβάν: Ὁ Ἰησοῦς Χριστός προκάλεσε τήν ἀτιμία καί τήν βλασφημία ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

Ἅγιος: Βλασφημία εἶναι αὐτό , τυφλέ, ἐπειδή τούς λεπρούς σας, ἄθλιε, καθάρισε ;ἐπειδή κάθε ἀσθένεια καί ἀποθλάκωση ἀπό τούς ἀσθενεῖς σας ἀπεμάκρυνε ; καί τά πλήθη τῶν δαιμόνων ἐδιώξε μακριά ἐπειδή περπάτησε πάνω στή θάλασσα καί ἀπό πέντε ἄρτους τάϊσε καί χόρτασε πέντε χιλιάδες ἀνθρώπους καί παρ'ὅλα αὐτά δέν τόν προσέξατε ἀντιθέτως μάλιστα, ἀφοῦ τόν θλίψατε, τόν κατακρίνατε ἀδίκως καί τόν σταυρώσατε.

Γι'αυτό λοιπόν λές ότι άτιμάσθηκε..Γι'αυτό λοιπόν καλύτερα ανέχθηκε νά άτιμασθει για νά φανεί από αυτό και ή δική σας κακία τήν όποία τήν έχετε μέσα στην καρδιά σας πάντοτε, διά τής όποίας και προτου γεννηθει, τον Ναβουδέ λιθοβολήσατε , τον Ηλία μέ φοβερές κατάρρες έξορίσατε , τον Ησαία πριονήσατε , τον Ιερεμία στον βόρβορο έκσφενδονίσατε , τό πλήθος των νηπίων κατεσφάξατε , τον Ζαχαρία φονεύσατε , τον Ιωάννη άποκεφαλίσατε. Τί λοιπόν ότι και τον Δεσπότη αυτών φονεύσατε;..Πώς λοιπόν λές ότι άτιμάσθηκε;

Ερβάν: Άφου είναι Θεός , για ποιό λόγο , άφου μπορούσε, δέν άνέβαλε τον σταυρό ;

Άγιος: Άν άνέβαλε, πως έπρόκειτο νά πληρωθουν οι προφητείες ;

"Ο Θεός από Θαιμάν ήξει και ό Άγιος έξ όρους κατασκίου δασέως."

Ερβάν: Τί δείχνει τό Θαιμάν;

Άγιος: Τό μέν Θαιμάν δηλώνει ότι εκ των άνω θά έρδει αυτός , δηλ. εκ του ουρανού , δηλ . άπ'τήν Άνατολή...Όρος δέ σκιερό , αυτή ή παρθένος είναι άπ'τήν όποία και προήλθε διά του Άγίου πνεύματος έν σαρκί...

Ερβάν: Άν λοιπόν έτσι ήταν ,έπρεπε αυτός νά πει "όΧριστός θά έρδει από Θαιμάν και όχι ό Θεός . Θαιμάν έμεις τον τόπο όνομάζουμε από τον όποιο ξεκινά ό νότος.

Άγιος: Θαιμάν όνομάζουμε τον τόπο προς τον όποιο προσκυνούμε. Διότι κατά άνατολάς έχουμε διδαχθει νά προσευχόμεσθε , διότι εκεί θρίσκουμε τον Θεό νά πλάθει τον άνθρωπο και νά φτιάχνει τον παράδεισο.Έσείς προσκυνείτε προς τήν Δύση · και δέν ύπάρχει γι ' αυτό άμφιβολία. Τά λόγια σου λοιπόν είναι γεμάτα από άνοησία, όσα έσύ χρησιμοποιείς μή γνωρίζοντας καλά τίς προφητείες. Ποιός είναι ό Θεός και ποιός ό άγιος;

Ερβάν: Αυτός ό ίδιος είναι και Θεός και Άγιος, δύο όνόματα σε ένα πράγμα.

Άγιος: Ποιό είναι σημαντικότερο ; τό Θεός ή τό Άγιος;

Ερβάν: Τό Θεός.

Άγιος: :Βλέπε πως πέφτεις στην παγίδα και δέν καταλαβαίνεις. Ύπάρχει λοιπόν στον Θεό όνομα μικρό ή μεγάλο;

Ερβάν: Τότε περιέγραψέ μου ό ίδιος τί σημαίνει τό κεφάλαιο.

Άγιος:Ότι θά έρδει αλλά διά σώματος ... Τό "και ό Άγιος έξ όρους" δηλ. ή ανθρωπότητα , θά έρδει μετά τής Θεότητος από τήν άμόλυνη κοιλία τής Άειπαρθένου και θεοτόκου Μαρίας. Λέμε λοιπόν τό "ό Θεός" για τήν ουσία τής Θεότητος· τό δέ "ό Άγιος" για τήν ουσία τής ανθρωπότητος.

"Θεοί: έθνών δαιμόνια"

Έρβάν: Μέ ποιό νόημα είπε ο προφήτης "ὅτι οἱ θεοί τῶν ἐθνῶν δαιμόνια , ὁ δὲ Κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν; "Ἄφοῦ λοιπὸν οἱ θεοί τῶν ἐθνῶν δαιμόνια , ἔχεις νά πεῖς τίποτα γι'αυτά ;

Ἄγιος: "Ὅτι μὲν ὅλοι οἱ θεοί τῶν ἐθνῶν δαιμόνια , αὐτό εἶναι ὀλοκληρωτικά ἀληθινό . ...Γιὰ τὸν Δεσπότη μου καὶ ποιητὴ καὶ κύριο δὲν θά ἔχεις νά πεῖς αὐτό. Φιμωτὴς δαιμόνων μᾶλλον καὶ τῶν εἰδώλων...Καὶ δὲς ὅτι ἀπὸ τότε πού σταυρώθηκε αὐτός, ἐκλείποντες ὡς καπνὸς ἐξαφανίσθηκαν ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ τὰ δαιμόνια. Διότι φρίττουν οἱ δαίμονες καὶ μέ τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἀπιστεῖς γι'αὐτό ; Φέρε μου ὅσους θέλεις δαιμονισμένους καὶ θά ἐπικαλεσθοῦν μόνο τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καὶ θά τρομοκρατηθοῦν τὰ δαιμόνια καὶ ὅλα γενικά ὅσα γεννήθηκαν ἀπὸ αὐτά...

Έρβάν: Κάποια ἄγνοια μέ διακατέχει καὶ ἀμέσως αὐτά πού μοῦ λές τά ξεχνῶ.

Σκανδάλισε ὁ Χριστός διὰ τῶν παθῶν του ;

Έρβάν: Καὶ ἂν ἤθελε ὅλοι νά σωθοῦν , γιὰ ποιά αἰτία θέλησε νά σκανδαλίσει τοὺς πάντες μέ τό σκάνδαλο τῶν παθῶν του; Δέν θά ἦταν θεοπρεπέστερο μέ κανένα σκάνδαλο τῶν παθημάτων του νά μὴν ἐπροκαλεῖτο κανεὶς , ἀλλὰ ὅλοι ἀμέσως καθὼς προσέρχονταν νά πιστευαν καὶ νά σώζονταν ;

Ἄγιος: Δέν θέλει ὁ Θεός ὁ ἅγιος οὔτε τὸν ἴδιο τὸν διάβολο νά ἀδικήσῃ ἐπειδὴ ἔχει τέτοια ἀκρίβεια περὶ δικαιοσύνης. Διότι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔπλασε ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπο μέ αὐτεξούσιο καὶ ἀγαπᾷ περισσότερο σύμφωνα μέ τὴν ἀγαθὴ μας προαίρεση νά ὑποτασσόμαστε σ'Αὐτόν πάντα σ'ὅλα τὰ θελήματά του καὶ ὅχι μέ τὴν βία.

Ὁ Χριστός παραβάτης τοῦ νόμου;

Έρβάν: Γιὰ ποιά αἰτία τὰ Σάββατα τελοῦσε θεραπείες, τό ὁποῖο βέβαια ὁ νόμος ἀπαγορεύει ;

Ἄγιος: Ποιά παράβαση τοῦ νόμου ; τό νά ἀνασταίνει νεκρούς, τό νά ἀνοίγει ὀφθαλμούς τυφλῶν , καὶ τό νά λείι στὸν παράλυτο "Ἐγειραι, ἄρον σου τὸν κράβατον καὶ περιπάτει" καὶ τὰ παρόμοια μέ αὐτά;

Σταδιακὴ μεταστροφή τοῦ Έρβάν

Έρβάν: ...Καὶ ἂν θές νά πιστέψω στὸν Ἰησοῦ , δεῖξε μού τον ζωντανό καὶ ἀφοῦ μιλήσεις μέ Αὐτόν , θά τὸν δῶ καὶ θά μιλήσω κι'ἐγὼ μαζί του καὶ ἀμέσως τὴν ἤττα θά ὁμολογήσω καὶ θά γίνω Χριστιανός.

Όταν ο Έρβάν μίλησε έτσι, τό παρευρισκόμενο πλήθος τών Ιουδαίων κραύγασε δυνατά "Σέ παρακαλούμε διδάσκαλε μήν γίνεις Χριστιανός άφού πρώτα άπατηθείς, αλλά έχει θάρρος και δύναμη καλύτερα. Διότι γνωρίζεις ότι τίποτα πιό άληθινό δέν υπάρχει από τόν Θεό τών πατέρων μας". Και ο Έρβάν προς αυτούς λέει "φλυαρείτε μεταξύ σας. Άν βέβαια μέ πληροφορήσει ότι αυτός είναι άληθινά για τόν όποιο προφήτεψαν πολλά οι προφήτες, θά γίνω ξένος από τόν Θεό τών πατέρων μας αν δέν πιστέψω σ'αυτόν χωρίς άμφιβολίες. Άφού είδε ο Αρχιεπίσκοπος ότι μιλά άληθινά και όχι κοροιδευτικά είπε προς αυτόν.

Άγιος... Γνωρίζετε πάντως ότι θά σας τόν δείξω.Και αν θελήσετε θά πιστέψετε. Άλλιώς μάχαιρα θά σας σφάζει.Άν δέν σας δείξω θά επιστρέψετε στο δέλημά σας.

Άρесе αυτό στον Έρβάν και στους σύν αυτώ. Έλεγαν μεταξύ τους ότι δέν θά μπορέσει νά μās τόν δείξει καθόλου ,διότι φονεύθηκε από τούς πατέρες μας και πέθανε και ασφαλίσθηκε στο μνημείο και εκλάπη από τούς μαθητές του....

Και ο μακάριος άπερχόμενος μακριά του συνεδρίου προσευχόταν. Και άφού γονάτισε τρεις φορές έως εδάφους , σηκώθηκε και άπλωσε τά χέρια του στον ούρανό ένω όλοι έβλεπαν , και είπε εκ καρδιάς: Ό φοβερός Λόγος του φοβερού και μεγάλου και άοράτου πατρός: έσύ ο πρό αιώνων πού γεννήθηκες άπαθώς και άρρευστως από Αυτόν όχι μέ κτιστό τρόπο πού από μόνο τό άγέννητο φώς μόνος Μονογενής άπαστράφτεις: έσύ πού δι'Αυτού στερέωσες τόν ούρανό και τή γη και μέ τό Άγίο Σου Πνεύμα θεμελίωσες και στέγασες και άπ'τίς δύο πλευρές τά νερά · κατέβηκες άπ'τούς ούρανούς ως βροχή επί πόκον στήν Άγία Παρθένο Μαρία: έσύ πού εξέλεξες από τήν γη σου τών Έβραίων μαθητές σου , και μεταμορφώθηκες μπροστά στους κορυφαίους στο όρος Θαβώρ...Έλέγησε τά σκοτισμένα αυτά πλήθη, και έπεσκιάζε τα μέ τήν δύναμή σου και άνοιξε τά σκοτεινά τους μάτια, τά όποια ο διάβολος τύφλωσε, και κατά τό πλήθος τής εύσπλαγχνίας σου άποκαλύψου σε αυτούς , για νά σε δουν φανερά[.....]

Και έγινε μεγάλος σεισμός, και βρόντησε μέ μεγάλη ισχύ κατά ανατολάς, ώστε φρίκη κατέλαβε όλους και έπεσαν κατά γής, και μετά από λίγο άφού σηκώθηκαν όλοι , και προσέχοντας κατά ανατολάς , ανοίχθηκαν οι πύλες του ούρανού και άμέσως φωτεινή νεφέλη άπλώνεται άπ' τήν πύλη του ούρανού σαν πεδιάδα, πού έφθανε μέχρι εκείνους.Και βλέπουν πιό πέρα τόν Κύριο Ίησού Χριστό από τίς πύλες τής έξόδου εκείνης νά έρχεται προς αυτούς, περπατώντας πάνω σε νεφέλη, μπροστά στα μάτια τους.

Ήταν δε ώραιος στήν όμορφιά πάρα πολύ. Ήρθε λοιπόν και στάθηκε στο άκρος τής νεφέλης κοντά στον Αρχιεπίσκοπο και τό συνέδριο πάνω άπ' αυτούς περίπου διακόσιους πήγαι, ώστε νά είναι ορατός από όλους, ντυμένος μέ ωραιό-τατη πορφύρη νεφέλη, άπ'τήν όποία ξεχύνονταν άκτίνες θεότητας.

Στό κεφάλι του , φέγγος άστραπής και στέφανος λιτής όμορφιάς και στίς άκτίνες ως ένα άκάνθινο στεφάνι · και τόμο κρατούσε στο άριστερό του χέρι και στο δεξι έπιανε τόν έαυτό του.

Καθώς λοιπόν στάθηκε ο Κύριος άπέναντί του, άνεκδιήγητος τρόμος κατέλαβε τόν βασιλιά και τούς μεγιστάνες και όλους τούς Χριστιανούς.

Οι δε Ιουδαίοι μαζί μέ τόν Έρβάν βλέποντας τό φοβερό εκείνο μυστήριο πάρα πολύ θαύμαζαν χτυπώντας τά στήθη τους και από τόν τρόμο τους κοιτούσαν έδω κι'εκει ζητώντας

νά φύγουν. Ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος πρὸς τὸν Ἐρβάν ἔβγαλε μεγάλη φωνή: "δέξ ὦ Ἐρβάν τό φοβερό αὐτό μυστήριο ,γιά τό ὅποιο ἡ πολλή σου ἔρευνα καί ἡ συζήτηση καί πληροφορήσου ἀναμφίβολα ὅτι εἷς ἅγιος , εἷς Κύριος , Ἰησοῦς Χριστός εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν."

Ὁ δὲ ἀκόμη σιωποῦσε.

Ἦλθε λοιπόν φωνή παρά Κυρίου πρὸς τοὺς Ἰουδαίους : "ἐξαιτίας τῆς μεγάλης παρακλήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου σᾶς ἀποκαλύπτομαι ἐνώπιόν σας , ἐγὼ πού σταυρώθηκα ἀπό τοὺς πατέρες σας."

Καί μόλις ἡ φωνή δυνάμωσε , φοβήθηκαν ὅλοι καί ἔπεσαν κατά γῆς.

...Μέ ἀνοιχτά τά μάτια κανέναν δέν ἔβλεπαν.

Ἐνῶ γίνονταν αὐτά , πρὸς τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἀφοῦ ρίζωσε ἡ ἀπό κάτω του φωτεινή νεφέλη, τὸν ἀπέκρυψε ἀπό τό πρόσωπό τους.Καί ἔτσι καθὼς ὁ Σωτήρας ἔμπαινε ὄλο καί πιό μέσα στή νεφέλη σιγά σιγά μίκραινε πίσω του καί ἡ νεφέλη μέχρις ὅτου μπῆκε μέσα στόν οὐρανό.

Ὁ δὲ βασιλιάς καί τά πλήθη τῶν Χριστιανῶν ἀφοῦ πῆραν θάρρος ἀμέσως , μέ δυνατή φωνή ἔκραζαν πίσω του τό "Κύριε ἐλέησον". Καί ὁ τίμιος Ἀρχιεπίσκοπος πεσμένος κατά γῆς βρισκόταν καί δέηση προσέφερε στόν Κύριο τόν Θεό μας.

Ἀφοῦ παρακολούθησαν αὐτά καί ὅλοι συγκεντρώθηκαν στό συνέδριο καί ὁ βασιλιάς καί ἡ σύγκλητος, ἀπό εὐλάβεια θαύμαζαν καί σέβονταν ὑπερβολικά καί ὑπερτιμοῦσαν πάρα πολύ τόν Ἀρχιεπίσκοπο.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ρωτοῦσαν ὁ ἓνας τόν ἄλλο "Βλέπεις κι'ἐσύ ἀδελφέ ; " Καί ἀπαντοῦσε ὁ καθένας : "καθόλου".

Καί εἶπαν στόν Ἐρβάν: "Ἀλλοίμονο σέ μᾶς δάσκαλε, τί θά κάνουμε ;"

Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς : "ἐμεῖς μόνοι ἀποτυφλωθήκαμε ὅταν εἶδαμε τόν Θεό τῶν Χριστιανῶν ἢ καί ἐκεῖνοι ἔπαθαν αὐτό ;"

Καί κάποιοι ἀπό τοὺς Χριστιανούς μόλις ἄκουσαν αὐτά εἶπαν μέ δυνατή φωνή: "Μή γένοιτο ! Διότι ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί μέ τήν ἀνεκδιήγητο χάρη του ἀφοῦ τόν εἶδαμε, παραπάνω τοῦ δέοντος βλέπαμε καί τώρα βλέπουμε ἀκόμη καλύτερα. Μόνοι ἐσεῖς εἶστε τυφλωμένοι ἐξαιτίας τῆς ἀπιστίας σας".

Ἀπ'ὄλους λοιπόν τοὺς τυφλοὺς πού ὑπῆρχαν ἐκεῖ καί μὴν βλέποντας τίποτε, κρατούμενος ἀπό τό χέρι ὁ Ἐρβάν, ἦρθε στόν Ἀρχιεπίσκοπο καί λέει πρὸς αὐτόν:

Ἐρβάν: Κάθε ἄνθρωπος μόλις γνωρίσει τόν Θεό του εὐεργετεῖται ἀπό Αὐτόν.

Ἐμεῖς ὅμως γνωρίσαμε τόν Θεό σου καί πάθαμε τιμωρίες. Ἄν τέτοιες εὐεργεσίες παρέχει σ'αὐτούς πού προσέρχονται σ'αὐτόν , πράγματι δέν κατέχει τήν ἀγαθότητα τοῦ Πατέρα του.

Ἅγιος: Θεός ἐκδικήσεων ὁ Κύριος , Θεός ἐκδικήσεων καί τώρα ἐπαρρησιάσατο.

Ἀνάλογα μέ τίς βλασφημίες σας καί οἱ τιμωρίες σας.

Ερβάν: Καί ἄν στό κακό ἀποδίδει κακό μέ ποιόν τρόπο οικονομεῖ γιά μᾶς ;

Άγιος: Ὁ γιατρός ὅταν κόβει ἓνα μέρος πού εἶναι σαπισμένο καθόλου δέν εὐδύνεται γιά τήν τομή. Ἐπειδή εἶδατε τόν κύριο μέ ἀνάξια μάτια, τυφλωθήκατε.

Ερβάν: Ἀπό ὅλα ὅσα ἔχουμε ἀκούσει καί ἔχουμε δεῖ ἀπό σένα, ἓνα μόνο σοῦ λείπει νά μᾶς ἀνοιχθοῦν τά μάτια , καί νά γίνουμε ὅλοι Χριστιανοί. Ἄν ὅμως δέν τό κάνεις αὐτό μέ μᾶς, θά δώσεις λόγο γιά μᾶς τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

Άγιος : Ἄν θέλετε , θά σᾶς βαπτίσω καί θά ἀναβλέψετε.

Ερβάν: Ἄν ὅμως μᾶς βαπτίσεις καί δέν ἀνοιχθοῦν τά μάτια μας τί θά γίνει;

Άγιος: Ἐναν θά βαπτίσω ἀπό ἐσᾶς καί ἄν δέν ἀναβλέψει , νά μήν καταδεχθεῖτε τό βάπτισμα.

Ἄρесе αὐτό στόν Ἐρβάν καί σ'ὄλους· καί ἀφοῦ βαπτίσθηκε ἓνας ἀπ'αὐτούς, ἀμέσως ἀνοιξαν τά μάτια του καί φώναζε λέγοντας : "Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός καί πιστεύω σ'Αὐτόν. Αὐτό μόλις ἄκουσαν καί οἱ ὑπόλοιποι μέ μεγάλη προθυμία βαπτίσθηκαν καί ἀφοῦ ἔλαβαν τήν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ, συμπεριλήφθηκαν μέ τούς Χριστιανούς. Καί ἔγινε μεγάλη χαρά καί εὐφροσύνη στήν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἐκείνη τή μέρα καί πολλές ζημιές στόν διάβολο. Ἀφοῦ βαπτίσθηκε καί ὁ Ἐρβάν καί ὅλοι ὅσοι ἦταν μαζί του , ἀμέσως μέ ἀνοιχτά τά μάτια τους δόξαζαν τόν Θεό." Ὑστερα γεμάτος ἐκπλήξη ὁ Ἐρβάν ἐξαιτίας τῆς ὁράσεως τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔλεγε: "Στόν οὐρανό ἦταν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός τόν ὁποῖο οἱ ἀνόητοι πατέρες μας σταύρωσαν καί φό-νευσαν καί ἐμεῖς οἱ ἀναίσθητοι τόν ἐνταφιάζαμε. Καί χτυπώντας τό στήθος , μέ δάκρυα ἔλεγε: "Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Ἰέ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος συγχώρεσέ μου ὅσα ἁμαρτήματα ἐν ἀγνοία μου ἔκανα ἀπέναντί σου. Σεβόταν δέ καί τόν μακάριο Γρηγόριο καί τόν ὑπερεκτιμοῦσε καί ὡς ἄγγελο Θεοῦ τόν ἔβλεπε καί δέν ἤθελε νά χωρισθεῖ ἀπ'αὐτόν.

...

Ἀφοῦ ἔγιναν ὅλα αὐτά καί σ'αὐτούς πού βαπτίσθηκαν μέ τόν Ἐρβάν, περί-που πεντέμισυ χιλιάδες, ἔλαβαν τιμές· καί μέ χαρά ἀφοῦ ἀναχώρησαν γιά τά σπί-τια τους, μέ διαταγή τοῦ βασιλιᾶ καί τοῦ Ἀρχ/που βαπτίζεται ὅλη ἡ Ἰουδαϊκή Συναγωγή πού κατοικοῦσε σ'ὅλες τίς πόλεις ὑπό τήν ἐξουσία του.

Καί ἀμέσως ὁ εὐσεβέστατος βασιλιάς , διεσκόρπισε τίς περιουσίες τους καί πρόσταξε νά ἀναμειχθοῦν στίς κατοικίες τῶν Χριστιανῶν.

Συμβούλεψε δέ ὁ μακαριώτατος Γρηγόριος τόν βασιλιά νά γράψει νόμο νά μήν τολμᾶ καθόλου κάποιος ἀπό τούς νεοφωτίστους Ἑβραίους , νά λάβει γαμπρό γιά τήν κόρη του , ἄνδρα ἀπό τούς ὁμοφύλους Ἑβραίους ἀλλά νά λαμβάνει γαμπρό γιά τήν κόρη του ἀπό τούς ἐξ ἔθνῶν Χριστιανούς· καί γιά τόν γιό τό ἴδιο. Αὐτός δέ πού θά παρακούει τόν νόμο νά τιμωρεῖται διά τοῦ ξίφους. Καί ἀφοῦ γράφηκε ὁ νόμος, ἀνακατεῦθηκε ὅλη ἡ γενιά τῶν Ἰουδαίων μέ τήν γενεά τῶν Χριστιανῶν καί μέ τόν καιρό ξέχασε τά πάντα ἀπό τά προηγούμενα Ἰουδαϊκά ἥθη καί ἔθιμα.

Σταχυολογούμενα ἐπίθετα ἐκ τοῦ παρόντος διαλόγου

- Μεστός ἀνοίας,
- τυφλέ,
- ἄθλιε,
- ὕβρις ἐστί τοῦτο,
- ἀνόητε,
- σαρκικέ,
- ἀβάλε!
- ματαιολογεῖς,
- ληρεῖς,
- τυφλώττων,
- μή σολοίκιζε,
- ἀγνοῶν, σφάλλεις,
- μή συνιεῖς,
- ἀναίδεια,
- κακίστη ἐρμηνεία,
- ἀλογία,
- ἀμάθεια,
- ἄφρον,
- ἀναιδέστατε,
- δυσμενέστατε

Σχόλιο:

Ἐντυπωσιακοί χαρακτηρισμοί τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου πρὸς τὸν Ἐρβάν, ("τολμηροὶ ἐπαίσχυντοι καὶ ἀπαράδεκτοι" ἴσως, γιὰ κάποιους σύγχρονους "θεολόγους μας"...)